EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 8. 6. 2020
COM(2020) 226 final

SPRÁVA KOMISIE RADE A EURÓPSKEMU PARLAMENTU

Zhrnutie ročných správ o realizácii operačných programov spolufinancovaných z Fondu európskej pomoci pre najodkázanejšie osoby v roku 2018

Zhrnutie ročných správ o realizácii operačných programov spolufinancovaných z Fondu európskej pomoci pre najodkázanejšie osoby v roku 2018

1. ÚVOD

Fond európskej pomoci pre najodkázanejšie osoby (ďalej len „FEAD“) pomáha zmierňovať najhoršie formy chudoby v EÚ, ako je potravinová deprivácia, chudoba detí a bezdomovectvo. Celkové zdroje, ktoré sú k dispozícii z FEAD[1] na obdobie 2014 – 2020, dosahujú 3,8 miliardy EUR. EÚ poskytuje finančné prostriedky do výšky 85 %, ktoré dopĺňajú vlastné zdroje členských štátov. Celková výška finančných prostriedkov fondu tak dosahuje približne 4,5 miliardy EUR.

Členské štáty môžu fond využiť dvoma spôsobmi, a to: i) na operačný program potravinovej a/alebo základnej materiálnej pomoci (OP I) a/alebo ii) na operačný program sociálneho začlenenia (OP II). Potravinová a/alebo základná materiálna podpora musí byť doplnená sprievodnými opatreniami, napríklad odporučením obrátiť sa na sociálne služby.

V súlade s článkom 13 ods. 9 nariadenia o Fonde európskej pomoci pre najodkázanejšie osoby [nariadenie (EÚ) č. 223/2014] je toto zhrnutie vypracované na základe informácií uvedených v správach o realizácii za rok 2018 prijatých Komisiou[2]. Správu o realizácii predložilo všetkých 27 členských štátov. Spojené kráľovstvo správu nepredložilo, pretože FEAD zatiaľ neimplementovalo. Rovnako ako v predchádzajúcich rokoch toto zhrnutie zahŕňa vývoj a finančné informácie nad rámec roku 2018, ak sú k dispozícii, predovšetkým informácie týkajúce sa viacročného finančného rámca (VFR) na obdobie 2021 – 2027 a iniciatív Komisie na obdobie 2019 – 2024.

2. NAJNOVŠÍ VÝVOJ V RÁMCI EÚ

VFR na obdobie 2021 – 2027 a iniciatívy Komisie zamerané na boj proti chudobe na obdobie 2019 – 2024

Podiel ľudí ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením sa v roku 2018 šiesty rok po sebe znížil a klesol na 21,9 %. Podiel ľudí, ktorí čelia závažnej materiálnej deprivácii, klesol zo 6,6 % v roku 2017 na 5,9 % v roku 2018, čo predstavuje 29,7 milióna ľudí. Chudobou a sociálnym vylúčením je však naďalej ohrozených 110 miliónov ľudí. EÚ nesplnila svoj cieľ na rok 2020 znížiť počet ľudí ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením prinajmenšom o 20 miliónov a do dnešného dňa tento počet znížila iba o 7 miliónov. Deti, predovšetkým tie s rodičmi s nízkou kvalifikáciou, a osoby so zdravotným postihnutím sú ohrozené chudobou v podstatne vyššej miere. Trend zvyšovania miery vylúčenia z bývania a bezdomovectva sa nepodarilo zvrátiť z dôvodu pretrvávajúcich tlakov na trhu s nehnuteľnosťami. Podpora z FEAD je preto pre najviac znevýhodnené spoločenské skupiny kľúčová.

V rámci VFR na obdobie 2021 – 2027 Komisia navrhuje zlúčiť FEAD s Európskym sociálnym fondom plus (ESF+). Cieľom návrhu týkajúceho sa ESF+ je zlepšiť sociálne začlenenie zvýšením podielu prostriedkov z ESF+ pridelených na vnútroštátnej úrovni

[1] Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 223/2014 z 11. marca 2014 o Fonde európskej pomoci pre najodkázanejšie osoby (Ú. v. EÚ L 72, 12.3.2014, s. 1). Nariadenie bolo zmenené v auguste 2018 prostredníctvom revízie nariadenia o rozpočtových pravidlách: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?qid=1537946431022&uri=CELEX:02014R0223-20180802.

[2] Časový posun, pokiaľ ide o celkové súhrnné predkladanie správ, bol spôsobený tým, že členské štáty predložili správy o realizácii v polovici roku 2019 a tieto potom prešli schvaľovacím postupom v rámci Komisie.

(prinajmenšom na 25 % v porovnaní s 20 % v rámci súčasného ESF) a zmierniť materiálnu depriváciu stanovením cieľa na úrovni EÚ vo výške 4 % a minimálnej výšky pridelených rozpočtových prostriedkov vo výške 2 % na členský štát. Komisia zastáva názor, že toto riešenie umožní zachovať stabilitu financovania v oblasti materiálnej deprivácie v porovnaní so súčasným VFR. Predmetný návrh je v súčasnosti v pokročilom štádiu rokovaní so spoluzákonodarcami. V apríli 2019 Rada odsúhlasila čiastočný mandát na rokovanie v rámci trialógu. V ten istý mesiac Európsky parlament prijal správu s pozmeňujúcimi návrhmi, ktoré nový EP potvrdil v hlasovaní. Medzitým sa začali trialógy týkajúce sa ESF+.

Komisia pripravuje aj politickú iniciatívu v oblasti „záruky pre deti“. Podľa zásady 11 Európskeho piliera sociálnych práv majú deti právo na cenovo dostupné a kvalitné vzdelávanie a starostlivosť v ranom detstve a na ochranu proti chudobe. V tejto zásade sa takisto uvádza, že deti zo znevýhodneného prostredia majú právo na osobitné opatrenia na podporu rovnosti príležitostí. Iniciatíva tak predstavuje konkrétny cieľ akčného plánu, ktorým sa pilier implementuje.

V reakcii na pandémiu koronavírusu boli vypracované a prijaté dve investičné iniciatívy v reakcii na koronavírus. Druhá účelová investičná iniciatíva v reakcii na koronavírus (Investičná iniciatíva v reakcii na koronavírus Plus, CRII+)[3], prijatá v apríli 2020, zabezpečuje mimoriadnu flexibilitu pri využívaní európskych štrukturálnych a investičných fondov. Okrem toho sa ňou zavádzajú osobitné opatrenia na podporu najodkázanejších osôb zmenou pravidiel FEAD, ktoré umožňujú riadiacim orgánom, partnerským organizáciám a ostatným subjektom rýchlo reagovať na prichádzajúce výzvy. Napríklad bude možné poskytovať potravinovú pomoc a základnú materiálnu pomoc prostredníctvom poukážok, ako aj zabezpečovať osobné ochranné prostriedky, čím sa zníži riziko kontaminácie. Opatrenia za účtovné obdobie 2020 – 2021 bude možné financovať na úrovni 100 %.

Okrem toho Komisia v súvislosti s obnovou v dôsledku pandémie ochorenia COVID-19 navrhla revidovaný viacročný finančný rámec (VFR). Podľa tohto návrhu sa členským štátom umožňuje reinvestovať do FEAD s cieľom zabezpečiť nepretržitú a posilnenú podporu najodkázanejších osôb.

3. KOORDINÁCIA FEAD NA ÚROVNI EÚ

Expertná skupina FEAD zostáva naďalej hlavným fórom, v rámci ktorého si riadiace orgány môžu vymieňať informácie týkajúce sa implementácie fondu. Expertná skupina sa stretla dvakrát – v rokoch 2018 a 2019 – s cieľom diskutovať o aspektoch implementácie programu FEAD, najmä o sprievodných opatreniach, darovaní potravín, auditoch a koordinácii s ostatnými štrukturálnymi fondmi. Komisia predložila členským štátom zistenia a odporúčania vyplývajúce z hodnotenia FEAD v polovici obdobia, ako aj z osobitnej správy Európskeho dvora audítorov o FEAD. Zároveň pravidelne informovala o rokovaniach týkajúcich sa ESF+ a zameriavala sa pritom na opatrenia týkajúce sa materiálnej deprivácie a sociálnej integrácie najodkázanejších osôb.

Pokiaľ ide o vzťahy so zainteresovanými stranami, Komisia usporiadala v období od roku 2016 do konca roku 2019 osemnásť stretnutí siete FEAD. Na každom stretnutí mali účastníci príležitosť prezentovať prípadové štúdie a informovať o problémoch a riešeniach

[3] https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sk/qanda_20_574.

týkajúcich sa konkrétnych aspektov implementácie FEAD, napríklad cielenej podpory najodkázanejších osôb, ako sú deti, bezdomovci a starší ľudia. Stretnutie v roku 2019 bolo zamerané na monitorovanie a hodnotenie fondu s vyzdvihnutím značného úsilia riadiacich orgánov a partnerských organizácií. V súlade s nariadením Komisia usporiadala aj stretnutia na úrovni EÚ v rokoch 2018 a 2019 vedené predstaviteľmi partnerských organizácií, ktoré boli zamerané na prechod do novej fázy budovania kapacít. V najbližších 18 mesiacoch budú stretnutia siete FEAD nahradené činnosťami vzájomného učenia. Tieto by mali prispieť k účinnejšej diskusii v rámci „komunity FEAD“ o pretrvávajúcich problémoch týkajúcich sa implementácie a možnostiach nadchádzajúceho ESF+.

4. POKROK PRI IMPLEMENTÁCII OPERAČNÝCH PROGRAMOV

4.1. Finančná implementácia

Finančná implementácia programov FEAD sa v roku 2018 zrýchlila. Celková výška oprávnených verejných výdavkov určených na podporu iniciatív FEAD sa postupne zvyšovala z 564,7 milióna EUR v roku 2016 na 637,1 milióna EUR v roku 2017 a 762,2 milióna EUR v roku 2018. Na konci roku 2018 kumulatívne viazané finančné prostriedky (na obdobie 2014 – 2018) dosiahli takmer 2 732 miliónov EUR, čo predstavuje 61 % celkových zdrojov programov (vrátane finančných prostriedkov EÚ a vnútroštátneho spolufinancovania). V roku 2018 sa podstatne zvýšili aj platby prijímateľom (497,9 milióna EUR) oproti predchádzajúcim rokom (409,9 milióna EUR v roku 2017 a 436 miliónov EUR v roku 2016). Podrobné rozčlenenie finančných prostriedkov podľa ukazovateľa a podľa členského štátu je uvedené v tabuľke 1 prílohy[4].

Žiadosti o platbu predložené členskými štátmi Komisii v roku 2018 predstavovali 345,3 milióna EUR v oprávnených verejných výdavkoch. V porovnaní s predchádzajúcimi rokmi (478,2 milióna EUR v roku 2017 a 353,4 milióna EUR v roku 2016) išlo o pokles čiastočne spôsobený flexibilitou poskytnutou členským štátom pri prekladaní ich žiadostí o platbu. Oprávnené verejné výdavky vykázané Komisii na obdobie 2014 – 2018 celkovo dosiahli 1 223,3 milióna EUR.

Do 31. decembra 2019 Komisia vyplatila v priebežných platbách celkovo 1,5 miliardy EUR (955 miliónov EUR ku koncu roka 2018), čo predstavuje viac ako 38 % celkových pridelených rozpočtových prostriedkov na obdobie 2014 – 2020.

Finančná implementácia FEAD vo všeobecnosti úspešne napreduje a zodpovedá pokroku programu v praxi (pozri nasledujúci odsek). Ukazovatele naznačujú, že implementácia sa vo všeobecnosti zrýchlila, a to napriek stagnácii súhrnných žiadostí o platby. Navyše bola doteraz automaticky zrušená viazanosť iba veľmi málo záväzkov (iba v rámci programu Spojeného kráľovstva, ktorý nebol implementovaný).

4.2. Implementácia v praxi

Dosah FEAD a profil konečných príjemcov

Podpora z FEAD pokračovala v roku 2018 v 26 členských štátoch, pričom stavala na pokroku dosiahnutom v predchádzajúcich rokoch. Väčšina členských štátov (22 z 26) distribuovala potravinovú a/alebo základnú materiálnu pomoc a poskytovala sprievodné

[4] Niekoľko členských štátov aktualizovalo určité hodnoty spoločných ukazovateľov vstupov FEAD za roky 2015, 2016 a 2017. Hodnoty uvedené v tejto časti sa preto môžu líšiť od hodnôt uverejnených v predchádzajúcich rokoch.

opatrenia (OP I – pozri tabuľku 1), pričom CY, HU a LT distribuovali základnú materiálnu pomoc v roku 2018 po prvýkrát[5]. Štyri členské štáty pokračovali v programoch sociálneho začlenenia (OP II – pozri tabuľku 1). RO neposkytlo v roku 2018 žiadnu podporu pre oneskorenie pri zmene svojho operačného programu v nadväznosti na inštitucionálne zmeny spojené s problémami v oblasti verejného obstarávania.

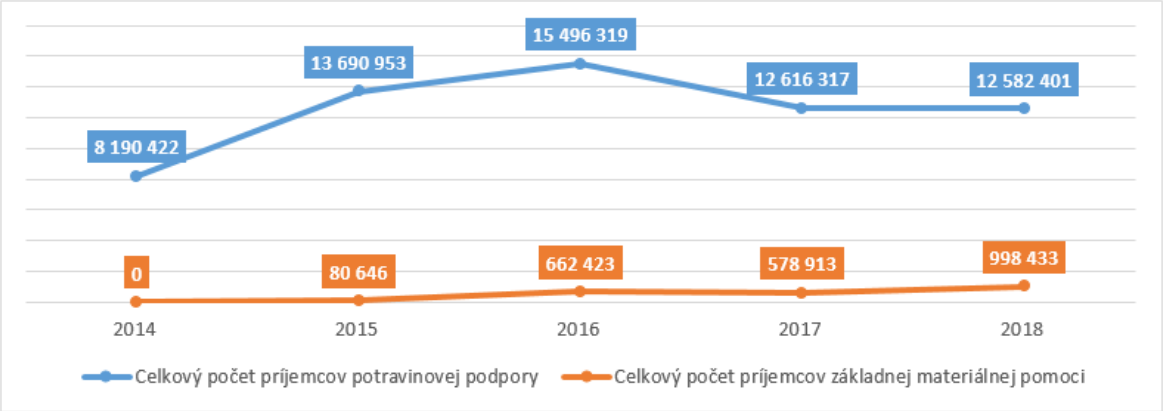
Tabuľka 1. Typ pomoci poskytovanej v roku 2018

OP	Typ pomoci	Členský štát
OP I	Potraviny	BE, BG, EE, ES, FI, FR, IT, MT, PL, PT, SI (11)
	Základná materiálna	AT (1)
	Obidve formy pomoci	CY, CZ, EL, HR, HU, IE, LT, LU, LV, SK (10)
OP II	Sociálne začlenenie	DE, DK, NL, SE (4)

Zdroj: SFC2014

Odhaduje sa, že v roku 2018 využilo potravinovú pomoc z FEAD 12,6 milióna ľudí, materiálnu pomoc 1 milión ľudí a podporu pri sociálnom začlenení 39 000 ľudí. Podľa konzervatívneho odhadu založeného na ročnom priemere uvedenom v hodnotení FEAD v polovici obdobia za roky 2014 – 2017[6] prijalo podporu z FEAD celkovo takmer 13 miliónov ľudí. Najvýraznejší nárast, pokiaľ ide o dosah na ľudí, zaznamenali HU (nárast o 185 000 osôb v porovnaní s rokom 2017), IE (nárast o 92 011 osôb), BE (nárast o 82 619 osôb) a PT (nárast o 41 276 osôb, hoci celkový počet zostáva nízky). Naopak, 17 členských štátov zaznamenalo nižší dosah, najmä HR (o 214 068 osôb menej ako v roku 2017), BG[7], ES, FR (hoci celkový počet je stále vysoký) a CZ. RO aj naďalej čelí problémom súvisiacim s implementáciou (viac nižšie).

Obrázok 1. Počet osôb, ktoré sú príjemcami potravinovej a/alebo základnej materiálnej pomoci

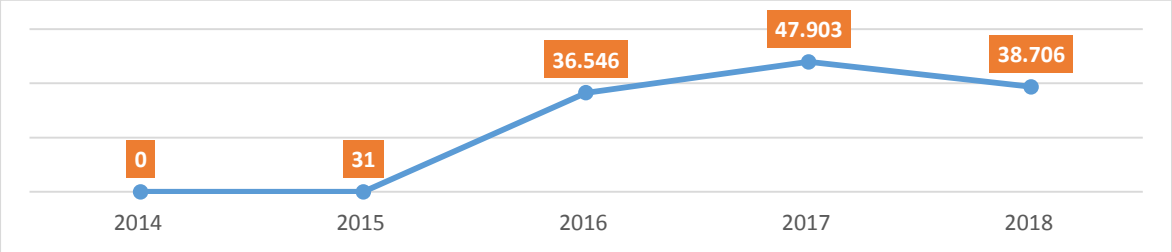

[5] Taliansko začalo v roku 2018 s distribúciou základnej materiálnej pomoci podľa opatrenia 4, ale do monitorovacieho systému nevložilo žiadne údaje.

[6] Pri operačných programoch, v rámci ktorých bola potravinová a základná materiálna pomoc poskytnutá tým istým ľuďom, bolo zjavné prekrývanie s údajmi z ročnej správy o realizácii odpočítané na účely nahlásenia súhrnných údajov.

[7] Vo svojej správe o realizácii za rok 2018 orgány BG prehodnotili svoje ukazovatele výstupov týkajúce sa tohto roku a predchádzajúcich rokov. Preto sa hodnoty uvedené v tejto správe môžu líšiť od hodnôt uverejnených v predchádzajúcich rokoch.

Obrázok 2. Celkový počet osôb, ktoré sú príjemcami pomoci na účely sociálneho začlenenia

Zdroj: SFC2014

Celkový profil konečných príjemcov podpory z FEAD zostal vo všeobecnosti nezmenený. Rovnako ako v predchádzajúcich rokoch tvorili najväčšiu skupinu ženy – tesne pod polovicou (48 %) celkového počtu príjemcov pomoci. Deti dostali takmer 30 % dostupnej podpory, za nimi nasledovali migranti, ľudia s cudzím pôvodom alebo príslušníci menšín (10 %) a bezdomovci (7 %). V roku 2018 predstavovali osoby vo veku nad 65 rokov 8 % konečných príjemcov podpory z FEAD a osoby so zdravotným postihnutím 5 % konečných príjemcov. Tieto údaje sú odhadmi partnerských organizácií a malo by sa s nimi zaobchádzať opatrne.

Deti predstavovali 29 % z celkového počtu osôb, ktoré v roku 2018 dostali potravinovú pomoc, základnú materiálnu pomoc alebo pomoc pri sociálnom začlenení. Tento podiel zostal v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi stabilný. V niekoľkých členských štátoch dostali deti najväčší podiel potravinovej pomoci (ide najmä o CY, HR, MT, HU a CZ), ktorý predstavoval 44 % až 92 % z celkového počtu konečných príjemcov. V CY, IE, HU a AT boli deti hlavnými konečnými príjemcami aj základnej materiálnej pomoci – tvorili 93 % až 100 % konečných príjemcov. Programy v týchto krajinách sa vyznačujú osobitnou podporou detí. Deti v ostatných členských štátoch (napr. v BE, ES a FR) tvoria veľkú časť príjemcov potravinovej pomoci, keďže programy v týchto krajinách sú orientované na rodiny s deťmi v ťažkých situáciách.

Rámček 1. Vnútroštátne príklady poskytovania pomoci deťom

Česká republika: CZ poskytuje v školách dotované jedlá znevýhodneným deťom. Kvalitné školské stravovanie pre deti v predškolskom a školskom veku sa považuje za užitočný nástroj na zlepšenie školskej dochádzky žiakov. Počet škôl, ktoré sa zapájajú do takýchto programov, postupne rastie. Pokiaľ ide o materiálnu pomoc, tovar distribuovaný v CZ zahŕňa päť druhov potravín na počiatočnú výživu dojčiat a následnej dojčenskej mliečnej výživy pre rôzne vekové skupiny a detské potraviny.

Cyprus: Deti tvoria veľkú časť konečných príjemcov potravinovej (92 %) a základnej materiálnej pomoci (100 %). Školáci dostávajú v školskej jedálni jedlá zadarmo.

Chorvátsko: Školský program poskytuje pomoc deťom žijúcim v chudobe alebo deťom ohrozeným chudobou. Tieto deti dostávajú školské obedy, ako aj školské tašky a iné školské potreby.

Malta: V roku 2018 bol zavedený program (ako sprievodné opatrenie) na distribúciu ovocia, zeleniny a mlieka školákom, zameraný na vytvorenie kultúry kvalitného a udržateľného stravovania medzi mladými ľuďmi. Deťom zo zraniteľných rodín a rodín s nízkym príjmom je poskytovaná aj pomoc vo vzťahu k ich potrebám týkajúcim sa školy, napríklad zabezpečenie školských uniforiem, písacích potrieb, mimoškolských činností a ostatných

základných potrieb.

Maďarsko: Deti predstavujú veľkú časť konečných príjemcov. Deti z chudobných rodín dostávajú podporu vo forme potravinových balíkov a základnej materiálnej pomoci.

Írsko: Príjemcami pomoci z týchto programov sú aj deti z rodín, ktoré využívajú potravinové banky. Balíky na základné vybavenie domácnosti (ktoré zahŕňajú balíky pre novorodencov) poskytované utečeneckým rodinám sťahujúcim sa do nových domovov takisto pomáhajú deťom. V roku 2018 dostalo školské balíky 40 000 školákov a 1 000 detí žiadateľov o medzinárodnú ochranu, ktorí žijú v štátnych ubytovniach.

Rakúsko: Podpora v podobe školských tašiek a iných školských potrieb je priamo zameraná na deti v školskom veku z rodín s minimálnym príjmom.

Španielsko: Znevýhodneným rodinám sa poskytujú osobitné potravinové výrobky (napr. zavárané detské potraviny, detské cereálie a následná dojčenská mliečna výživa v prášku) s cieľom naplniť osobitné potreby detí a podporiť ich zdravie, rast a vývoj.

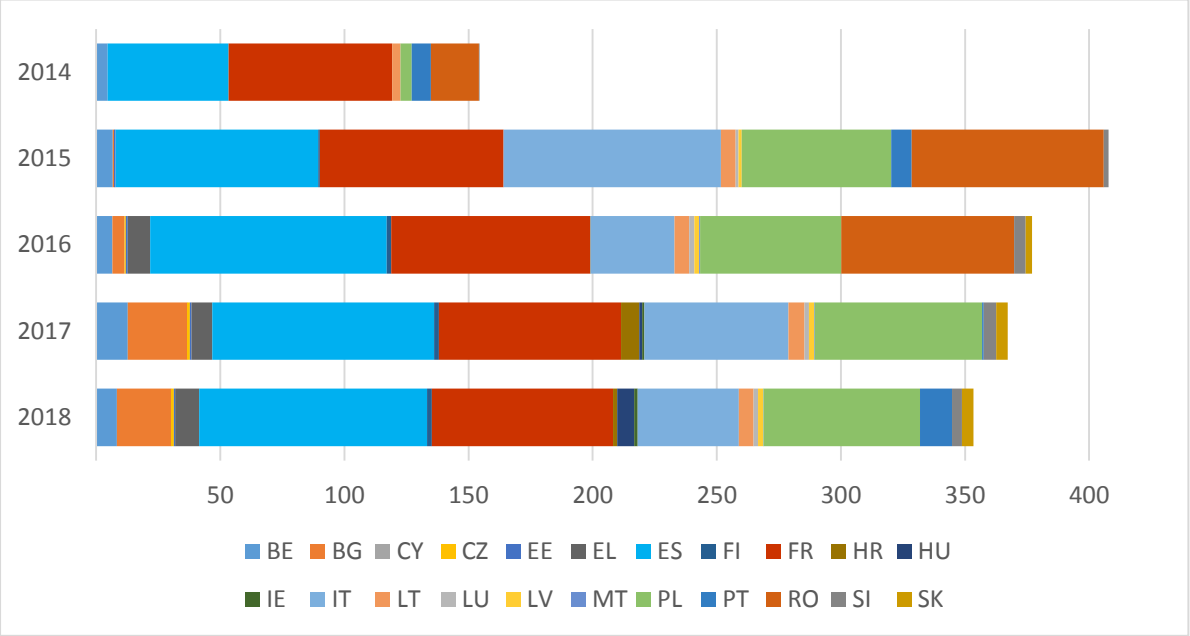
Približne 10 % konečných príjemcov tvorili migranti, ľudia s cudzím pôvodom alebo príslušníci menšín. Je však dôležité poznamenať, že informácie týkajúce sa migrantov, ktorí sú príjemcami podpory, sa z dôvodu ochrany údajov nie vždy oznamujú (EL, FR a SK). Spomedzi týchto skupín bola najväčšia pozornosť venovaná utečencom a žiadateľom o azyl (45 % OP zameraných na migrantov).

Odhaduje sa, že 7 % konečných príjemcov prostriedkov z FEAD tvorili bezdomovci, pričom v roku 2018 bol ich podiel vyšší v porovnaní s rokom 2017. Počet bezdomovcov je však zvlášť ťažké odhadnúť, pretože nie sú evidovaní a často sa zdráhajú poskytnúť akékoľvek osobné údaje. Okrem toho je nárast počtu bezdomovcov spôsobený hlavne tým, že FR poskytlo údaje za rok 2018, zatiaľ čo v predchádzajúcom roku tak neurobilo. V CZ, FR a IE dostáva potravinovú pomoc viac ako 10 % bezdomovcov. S výnimkou ES podiel bezdomovcov, ktorí dostávajú potravinovú pomoc, v roku 2018 v porovnaní s rokom 2017 klesol, najmä v Taliansku.

OP I – Potravinová pomoc

Prísun potravinovej pomoci zostal v porovnaní s predchádzajúcim rokom relatívne stabilný. Väčšina z 21 členských štátov, ktoré sa zúčastňujú na programe, buď zvýšila množstvo dodávaných potravín, alebo ho udržala na rovnakej úrovni. Celkovo bolo množstvo dodaných potravín v roku 2018 o niečo menšie ako v roku 2017, pretože distribúcia hotových jedál a potravinových balíkov poklesla v niektorých väčších členských štátoch. Päť členských štátov (ES, FR, PL, IT a BG) v roku 2018 poskytlo 82 % celkového množstva dodaných potravín. Tri členské štáty (PT, HU a IE) množstvo dodaných potravín výrazne zvýšili. Desať členských štátov dodalo menej potravín ako v roku 2017 – v prípade BE, EE, HR, IT a SI to bolo výrazne menej.

Obrázok 3. Potravinová pomoc poskytnutá jednotlivými členskými štátmi v období 2014 – 2018 (v tisícoch ton)

Zdroj: SFC2014

Viac ako polovicu (55 %) potravinovej pomoci predstavovali mliečne výrobky a múka, chlieb, zemiaky a iné škrobové výrobky. Podiel mliečnych výrobkov bol mimoriadne vysoký v BE a FR. Vo FI, IT, LV a SK bol vysoký podiel múky, chleba, zemiakov a iných škrobových výrobkov. Množstvo dodaného ovocia a zeleniny sa postupne zvyšovalo z 9 % v roku 2014 na 17 % v roku 2018[8]. Množstvo tukov a olejov sa líšilo, v priemere však tvorí 6 %. Podiel predpripravených tovarov je pomerne vysoký v HU a IE, celkovo v rámci EÚ je však primerane nízky, na úrovni okolo 11 %. V IE sú predpripravené tovary zahrnuté v rámci kategórií potravín, ktoré vyžadujú partnerské organizácie. Dôvodom je dopyt klientov, a teda zníženie množstva potravinového odpadu. Náklady na distribuované potraviny na osobu sa značne líšia medzi členskými štátmi aj jednotlivými rokmi. Je to spôsobené predovšetkým množstvom a druhom distribuovaných výrobkov (napr. vysoký podiel čerstvých výrobkov), ako aj mierou podpory.

Všetkých 21 členských štátov, ktoré distribuujú potraviny (okrem CY), ich vydávalo vo forme štandardizovaných potravinových balíkov. Štrnásť členských štátov poskytovalo aj hotové jedlá: BE, BG, CY, CZ, EL, ES, FI, HR, HU, IE, IT, LV, PL a SK. Niektoré členské štáty poskytovali aj hotové jedlá školákom (CY, CZ, HR a IT) alebo bezdomovcom (FI, HU, IT, LV, PL a SK). Potravinová banka v EE úzko spolupracovala s miestnymi orgánmi verejnej správy a obcami s cieľom dostať sa čo najbližšie k ľuďom. Vďaka dobrej komunikácii medzi partnermi bolo počas cieľového obdobia odovzdaných 95 % všetkých balíkov potravinovej pomoci. Rovnako ako v predchádzajúcich rokoch boli dodávky potravín realizované partnerskými organizáciami v BG, CY, HU a ES plne financované z FEAD, zatiaľ čo v ostatných členských štátoch partnerské organizácie doplnili potravinovú pomoc z FEAD potravinami, ktoré boli darované alebo financované z iných zdrojov.

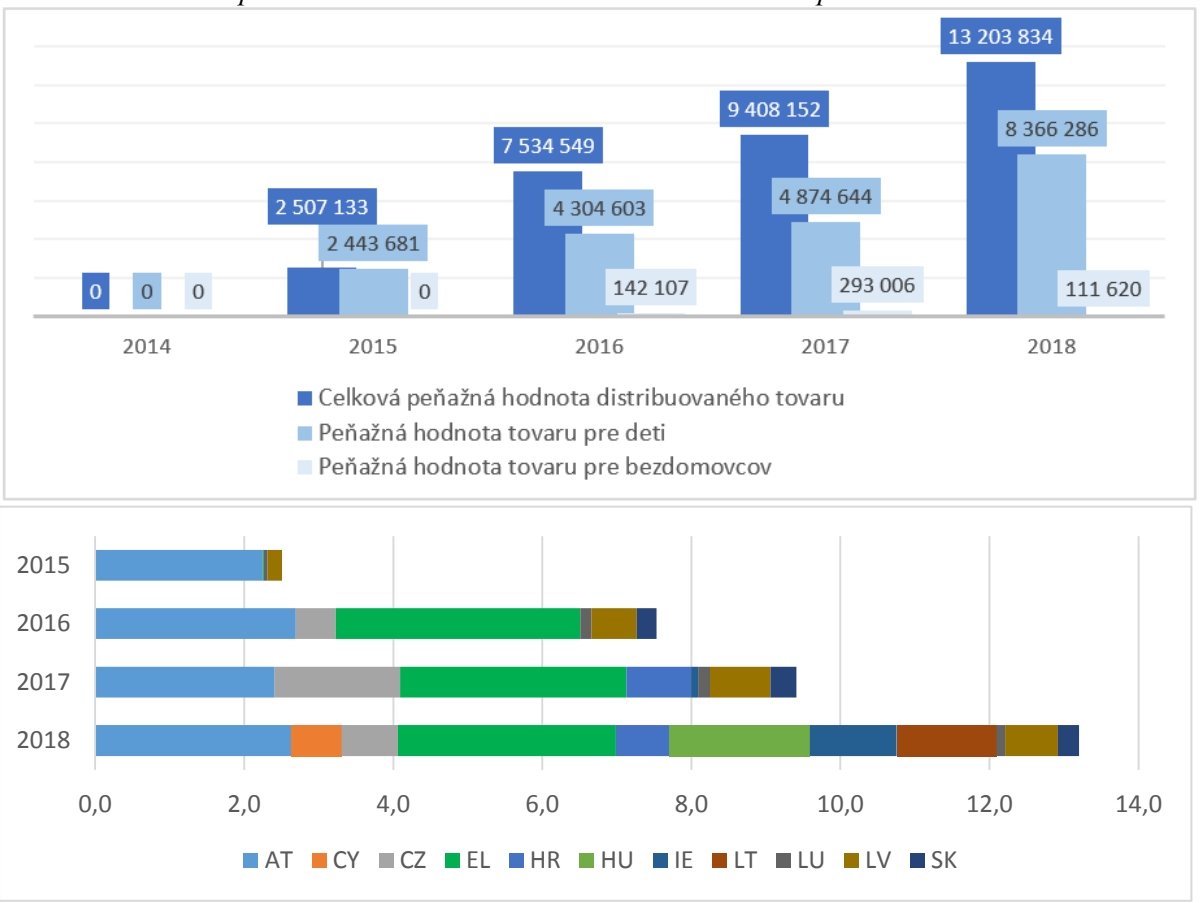
[8] Aj v dôsledku zvýšenia distribúcie potravín v PT, kde je vysoký podiel ovocia a zeleniny.

OP I – Základná materiálna pomoc

Podstatne vzrástol aj počet príjemcov základnej materiálnej pomoci. Členské štáty v roku 2018 poskytli základnú materiálnu pomoc v hodnote 13,2 milióna EUR, čo je o 29 % viac ako v roku 2017, v ktorom došlo k nárastu o 25 % v porovnaní s rokom 2016. Toto výrazné zvýšenie bolo spôsobené najmä tým, že tri členské štáty – CY, HU a LT – poskytovali v roku 2018 základnú materiálnu pomoc po prvýkrát. Osem členských štátov pokračovalo v distribúcii základnej materiálnej pomoci tak ako v minulých rokoch (AT, CZ, EL, HR, IE, LU, LV a SK). Väčšina tovaru bola distribuovaná v troch členských štátoch: AT, CZ a EL (pozri obrázok 4). CZ, EL, HR a SK sa zamerali aj na bezdomovcov a poskytli im hygienické výrobky a ďalšie potreby. V HR bezdomovci dostali aj kuchynské vybavenie a oblečenie a v EL a HR spacie vaky/prikrývky.

Školské pomôcky a výrobky osobnej hygieny pre rodiny s deťmi naďalej predstavovali hlavné položky základnej materiálnej pomoci. Medzi výrobky dodávané rodinám s deťmi v roku 2018 patrili písacie potreby a školské pomôcky (AT, EL, HR, IE a LV), školské tašky (AT, EL, HR a LV), balíky potrieb pre batoľatá (HR, HU a IE), plienky a detské utierky (EL) a športové vybavenie a oblečenie. V EL, IE, HU, LU, LV a SK sa distribuovali aj výrobky ako pracie prostriedky, pracie prášky (na farebnú bielizeň), prostriedky do umývačky riadu, plienky, krémy a mydlá pre dojčatá a batoľatá, vlhké utierky a plienky.

Obrázok 4. Celková peňažná hodnota tovaru v období 2014 – 2018 a podľa členského štátu

Zdroj: SFC2014

OP I – Sprievodné opatrenia

Všetky členské štáty, ktoré v roku 2018 implementovali programy OP I, zaviedli aj sprievodné opatrenia. Úspešné opatrenia zahŕňali: i) komunikačné činnosti týkajúce sa „poradenstva v oblasti riadenia rodinného rozpočtu“, „predchádzania vzniku potravinového odpadu“ a „výberu potravín“ (PT); ii) časopis „Help“ (Pomoc) v estónčine a ruštine[9] distribuovaný príjemcom potravinovej pomoci (EE); iii) distribúciu brožúr s receptami s využitím ingrediencií z potravinových balíkov FEAD a bežne darovaných potravín (FI); iv) projekt Červeného kríža s názvom „We Are Together“ (Sme spolu), ktorý deťom zo sociálne znevýhodneného prostredia sprostredkúva kultúrne zážitky, poskytuje im pomoc s domácimi úlohami, mentorstvo a inú pomoc (SI); v) projekt „Riešenie hospodárskej zraniteľnosti prostredníctvom dobrovoľníckych príležitostí“ pod vedením Arcidiecéznej charity v Zadare (HR), ktorý ide nad rámec materiálnej pomoci a motivuje účastníkov, aby sa zapojili do riešenia príčin chudoby; a vi) distribúciu brožúr spolu so školskými taškami s radami pre školákov na rôzne témy od školy a úloh až po psychické problémy (AT).

Väčšina členských štátov realizovala kombináciu sprievodných opatrení, pričom len niekoľko z nich sa rozhodlo zamerať sa iba na jednu alebo dve činnosti. Sprievodné opatrenia implementované v roku 2018 (pozri obrázok 5) zahŕňali:

- poradenstvo v oblasti prípravy jedál a skladovania potravín (BE, BG, EE, FI, FR, LT, LU, PL, PT, SK),
- vzdelávacie činnosti na podporu zdravého stravovania/kurzy varenia (BE, BG, CZ, EE, ES, FI, FR, HR, IT, LT, LU, LV, MT, PL, PT, SI),
- poradenstvo v oblasti znižovania potravinového odpadu (BE, BG, LT, PL, PT),
- poradenstvo v oblasti osobnej hygieny (BG, HU, LT, LV, SK),
- odporučenie na príslušné služby (napr. na sociálne/administratívne služby) (AT, BE, BG, EE, ES, FI, FR, IE, IT, LT, LU, LV, MT, SK),
- individuálne poradenstvo a semináre (BE, BG, CZ, EE, EL, ES, FR, LT, LU, LV, MT, SI, SK),
- psychologickú a terapeutickú podporu (BE, BG, CZ, CY, EE, EL, HU, IT, LT, LV, SI, SK),
- poradenstvo v oblasti riadenia rodinného rozpočtu (BE, BG, CZ, EL, FI, IT, LT, LV, MT, PL, PT, SK),
- spoločenské a voľnočasové aktivity (CZ, EL, FI, FR, LT, LU, PL, SI),
- vzdelávacie činnosti a odborné školenia/programy zamerané na nadobúdanie zručností (EE, HR, IT, LT, MT, SI),
- poskytovanie právnych služieb (BE, EE, FR, IT, LT, SK),
- inú pomoc (BE, EE, FI, IE, IT, LV, MT, SI).

[9] V roku 2018 bol časopis zameraný na zdravé stravovanie a obsahoval odporúčania odborníka na výživu v podobe zdravých receptov s použitím potravín z balíka pomoci. V časopise sú uvedené aj kontaktné údaje 38 organizácií, ktoré môžu poskytnúť ďalšiu podporu.

Obrázok 5. Typy sprievodných opatrení implementovaných v roku 2018 (n = 22)

OP II – Sociálne začlenenie

DE, DK, NL a SE rovnako ako v predchádzajúcich rokoch implementovali opatrenia zamerané na sociálne začlenenie.

DE sa sústredilo na zapojenie novoprichádzajúcich dospelých a bezdomovcov a zlepšovanie ich prístupu k poradenským a podporným opatreniam. DE už v tejto oblasti prekonalo viacero vytýčených cieľov. Takmer 90 % novoprichádzajúcich dospelých a bezdomovcov dokázalo v nadväznosti na účasť na aktivitách v oblasti sociálneho začlenenia v roku 2018 aj naďalej využívať sociálne služby (pričom cieľová úroveň bola 50 %). Celkový počet bezdomovcov a ľudí ohrozených bezdomovectvom, ktorým bolo poskytnuté poradenstvo do konca roku 2018, dosiahol 21 564, čo je nad rámec stanoveného cieľa programu. Značný pokrok bol zaznamenaný aj pri zapájaní novoprichádzajúcich detí v predškolskom veku (12 237) a ich rodičov (13 734). Cieľ osloviť 19 700 detí a rodičov do konca roku 2020 by mal byť preto dosiahnuteľný.

DK zlepšilo podmienky bezdomovcov (a bezdomovcov z ostatných krajín EÚ s povolením na pobyt v DK) tým, že im poskytlo prístup do útulkov a k sociálnym pracovníkom. Prostredníctvom činností v teréne bolo týmto ľuďom poskytnuté dočasné ubytovanie, bolo im umožnené zapojiť sa do spoločenských podujatí a podujatí zameraných na budovanie kontaktov a získať pracovné skúsenosti v súkromných spoločnostiach. Činnosti boli prispôsobené mimoriadne ťažkej situácii migrantov bez domova, ktorí čelia jazykovým bariéram a iným problémom. V období 2014 – 2018 celkovo využilo pomoc v rámci týchto činností 1 412 jednotlivcov, pričom tým bol presiahnutý cieľ stanovený na programové obdobie 2014 – 2020 (1 400).

V NL pokračoval v roku 2018 projekt „Staršie osoby v susedstve“, do ktorého sa zapojilo 776 účastníkov. Tento počet bol nižší ako v roku 2017, ale vyšší ako v roku 2016. Cieľom projektu je zmierniť sociálne vylúčenie znevýhodnených starších ľudí. Všetky zapojené osoby boli vo veku nad 65 rokov. Celkový počet účastníkov v období 2014 – 2018 bol 2 274, čo predstavuje 45 % cieľového počtu (5 000). Dôležitým výsledkom bolo, že po dvoch rokoch účasti zostalo v programe naďalej zapojených približne 84 % starších ľudí, ktorí boli príjemcami pomoci, 45 % uviedlo, že sa im podarilo rozšíriť svoje spoločenské kontakty, a 35 % si zlepšilo digitálne a finančné zručnosti. Veľká pozornosť bola v roku 2018 venovaná zapájaniu starších ľudí s migrantským pôvodom, napr. tureckého alebo marockého pôvodu, s ktorými nie je ľahké nadviazať kontakt, a preto sú väčšinou izolovaní. 29 % účastníkov projektu sa nenarodilo v Holandsku.

Opatrenia v oblasti sociálneho začlenenia v SE sa sústreďujú na podporu zdravia a poskytnutie základných informácií o švédskej spoločnosti a sú zamerané na odkázané osoby prichádzajúce z ostatných krajín EÚ alebo z krajín EHP. Hlavnými cieľovými skupinami sú bezdomovci (alebo ľudia ohrození bezdomovectvom), migranti, ľudia s cudzím pôvodom, príslušníci menšín a ženy. Doteraz sa na programe zúčastnilo 2 016 osôb, z toho 414 v roku 2018. Percentuálny podiel jednotlivcov, ktorí uviedli, že im bola poskytnutá podpora alebo pomoc, sa neustále zvyšuje zo 43 % v roku 2016 na 84 % v roku 2018. Zvýšil sa aj podiel jednotlivcov, ktorí uviedli, že sa im podarilo zlepšiť podmienky týkajúce sa hygieny a zdravia, z 38 % v roku 2016 na 82 % v roku 2018. Cieľová úroveň 40 % stanovená pre oba ukazovatele bola výrazne prekročená.

Prekážky pri implementácii

Prekážky pri implementácii nahlásilo 19 členských štátov. Patrili medzi ne najmä: i) pretrvávajúce logistické problémy, napr. dodanie a skladovanie (EL, FI, HU, PT); ii) právne problémy, napr. verejné obstarávanie alebo ochrana údajov (BE, BG, EE, EL, HU, IT, MT, PT, RO); iii) nedostatočná kapacita partnerských organizácií (DK, HU, PL); iv) problémy pri oslovovaní cieľových skupín (EE, HU, LV, PL a SE); v) problémy pri monitorovaní a zbere údajov o konečných príjemcoch (HU, IT, RO); a vi) problémy s distribuovaným tovarom, napr. jeho kvalitou, rozmanitosťou a hmotnosťou[10] (FR, HU). V RO sa vyskytli aj všeobecné problémy vo vzťahu k implementácii, najmä problémy týkajúce sa verejného obstarávania a kapacít. Napriek pravidelnému monitorovaniu a podpore zo strany Komisie, ako aj aktívnemu využívaniu dostupnej technickej pomoci na zvýšenie kapacít riadiaceho orgánu FEAD, sa problémy nepodarilo vyriešiť počas oznamovaného roku.

Flexibilita FEAD a intenzívna spolupráca medzi riadiacimi orgánmi a partnerskými organizáciami pomohla krajinám prekonať mnohé z týchto prekážok. V IT riadiaci orgán zorganizoval stretnutie s prijímateľmi materiálnej pomoci s cieľom poskytnúť im dodatočnú podporu pri problémoch týkajúcich sa implementácie. FR v roku 2018 zmenilo svoj systém riadenia a prijalo nové postupy predovšetkým v súvislosti s internou kontrolou, logistikou a technickou pomocou na dokončenie audítorského záznamu programu.

Horizontálne princípy

V článku 5 nariadenia o FEAD sa stanovujú horizontálne princípy, ktoré by sa mali paušálne uplatňovať v rámci koncepcie a implementácie fondu. Tieto princípy zahŕňajú doplnkovosť financovania, rodovú rovnosť, nediskrimináciu, predchádzanie vzniku potravinového odpadu, vyváženú stravu a environmentálne a klimatické aspekty. Členské štáty by mali dodržiavať tieto princípy a informovať o nich vo svojich ročných správach o realizácii.

Členské štáty zohľadňujú tieto všeobecné princípy. Princíp doplnkovosti napĺňajú využívaním iných nástrojov financovania. Ministerstvo sociálnych vecí EE slúži aj ako sprostredkovateľský orgán vo vzťahu k ESF, čím sa zabezpečuje jednotný názor a tok informácií v súvislosti so službami poskytovanými oboma fondmi. FI uviedlo synergie medzi projektmi v oblasti sociálneho začlenenia spolufinancovanými z ESF, ktoré slúžia ako sprievodné opatrenia distribúcie potravín financovanej z FEAD.

Niekoľko členských štátov vysvetlilo, ako uplatňujú princíp rodovej rovnosti. CZ sa zameriava na slobodné matky, ktoré považuje za mimoriadne zraniteľnú skupinu. DE sa

[10] Boli oznámené aj iné, izolovanejšie problémy týkajúce sa napríklad nedodaných potravín (EL), zničeného alebo poškodeného tovaru (EL), zlého výpočtu jedného ukazovateľa riadiacim orgánom, ktorý musel byť opravený (CY), nedostatočného množstva potravín poskytnutých cieľovej skupine (HR), administratívnej záťaže a obmedzených finančných zdrojov (EE), nízkeho záujmu partnerských organizácií (SK), opatrení nevhodných z časového hľadiska vedúcich k oneskoreniu pri implementácii (RO), sociálnych postojov k cieľovej skupine (SE).

venuje poradenstvu pre ženy v oblasti starostlivosti o deti a v zdravotných otázkach a zároveň vypracovalo prehľady na podporu rodovej rovnosti pre partnerské organizácie. Dva projekty v SE sa zaoberajú osobitne zdravím žien, pričom aj ostatné projekty boli prispôsobené tak, aby sa lepšie zameriavali na ženy. V SE a NL 80 % príjemcov pomoci v oblasti sociálneho začlenenia predstavovali ženy.

Väčšina členských štátov výslovne uviedla antidiskriminačné opatrenia. DE a LV poskytujú usmernenia a semináre týkajúce sa nediskriminácie. HU zohľadňuje osobitné potreby ľudí so zdravotným postihnutím, napr. distribúcia potravín prebieha na bezbariérových miestach a je poskytovaná aj pomoc s vyzdvihnutím potravinového balíka. LU zabezpečuje prístupnosť pre ľudí so zdravotným postihnutím. BG uvádza, že FEAD prispieva k rovnosti príležitostí poskytovaním osobitých jedál na základe etnického pôvodu a náboženstva.

Vo väčšine vnútroštátnych programov FEAD sú prioritou opatrenia na riešenie potravinového odpadu. IE znižuje potravinový odpad kombináciou potravín získaných zo supermarketov s dodávkami potravín z FEAD. V MT a ES sú potravinové balíky prispôsobené potrebám ich príjemcov s cieľom predchádzať vzniku odpadu. SI kladie dôraz na účinnosť systému distribúcie potravín s cieľom zabezpečiť, aby sa potraviny dostávali k ľuďom rýchlo a dostatočne včas pred uplynutím dátumu spotreby. V BE sú v rámci FEAD distribuované čerstvé polievky z nepredaných potravín. BE takisto podporuje darovanie potravín, a to prostredníctvom oslobodenia od DPH a charty medzi odvetvím potravinovej pomoci a maloobchodnými sieťami. Vo FR partnerské organizácie vo veľkej miere uplatňujú zákon o predchádzaní vzniku odpadu z roku 2016, čo viedlo k výraznému zníženiu množstva potravinového odpadu. Postup verejného obstarávania na výber dodávateľov bol v roku 2016 doplnený o kritérium zohľadňovania uhlíkovej stopy pri preprave potravín. V HR sa v dokumentácii súvisiacej s výzvou týkajúcou sa potravinovej deprivácie, základnej materiálnej deprivácie a technickej pomoci stanovujú spôsoby predchádzania vzniku potravinového odpadu, zabezpečenia bezpečnosti výrobkov a ochrany verejného zdravia a životného prostredia. V LT putujú všetky zvyšky z potravinových balíkov do jedální, ktoré pripravujú a poskytujú stravu bezdomovcom.

Veľa členských štátov uviedlo, že distribuuje rozmanité a nutrične vyvážené potraviny. Vo FR sú jedlá prispôsobené veku a životným podmienkam ich príjemcov. Cieľom potravinových balíkov v PT je zabezpečiť prinajmenšom 50 % energetických a výživových potrieb človeka, pričom v rámci dennej dávky je zastúpených všetkých sedem potravinových skupín. SK požiadalo o posúdenie zloženia potravinových balíkov Úrad verejného zdravotníctva s cieľom zabezpečiť správnu rovnováhu z hľadiska výživy. V EE prebehli v súvislosti s potravinovými balíkmi konzultácie s Národným inštitútom pre rozvoj zdravia, ktorý odporučil vylúčenie najbežnejších alergénov (napr. orechov a potravín obsahujúcich orechy). BG zohľadnilo pokyny ministerstva zdravotníctva, ako aj pripomienky príjemcov. LV zorganizovalo činnosti na podporu zdravia týkajúce sa napríklad zdravej stravy a životného štýlu, starostlivosti o deti, prevencie závislosti, poskytovania prvej pomoci, zásahov v núdzových situáciách a prevencie chorôb.

Mnohé členské štáty zohľadňujú klimatické a environmentálne aspekty. AT uvádza, že z environmentálnych dôvodov boli zvolené kvalitné trvanlivé výrobky. V CZ objednávajú prostredníctvom FEAD iba výrobky šetrné k životnému prostrediu, ktoré sú recyklovateľné. Partnerské organizácie vyberajú spomedzi dostupných komodít také výrobky, ktoré spĺňajú potreby ich klientov. Týmto prístupom sa znižuje riziko poskytovania nechceného tovaru a predchádza vzniku odpadu.

Hodnotenia

Podľa hĺbkových hodnotení sú účinky činností FEAD v jednotlivých členských štátoch vo všeobecnosti pozitívne. V správe LU sa napríklad uvádza, že podpora z FEAD umožnila krajine uvoľniť jej rozpočet na iné potreby verejnosti. V PT národná štúdia ukázala, že potravinová pomoc umožnila 72 % ľudí zahrnutých do OP účinnejšie riadiť ich domáci rozpočet. Hodnotenie FR vyvolalo neistotu, pokiaľ ide o súvislosť medzi programom FEAD a znižovaním chudoby, vzhľadom na zložitú a viacrozmernú povahu chudoby. S ohľadom na skutočnosť, že potravinová pomoc predstavuje prvý kontakt s ľuďmi, ktorí čelia problémom, a otvára cestu podpore prispôsobenej individuálnym potrebám, by však jej pozitívny vplyv mal byť pozorovateľný časom.

Niektoré členské štáty použili špecifické hodnotiace kritériá a/alebo hodnotili špecifické problémy. BE uskutočnilo prieskum trhu s cieľom vyskúšať, ktoré zdravé výrobky je možné kúpiť a distribuovať s minimálnym vplyvom na životné prostredie. EL skúmalo prínos programu v boji proti potravinovej neistote, t. j. či sa dosiahol výživový príjem v súlade s vedeckými odporúčaniami a zlepšila kvalita života príjemcov.

Rámček 2. Hodnotiace činnosti v IE a ES

Riadiaci orgán FEAD v IE pravidelne uskutočňuje prieskumy medzi zainteresovanými stranami. Najdôležitejšie zistenia sú, že podpora má pozitívny vplyv na znevýhodnených ľudí – pomáha im posunúť sa v živote ďalej a zvýšiť množstvo ich spoločenských kontaktov – a že uvoľňuje peňažné prostriedky na ostatné nevyhnutné opatrenia. Bola ocenená kvalita školských balíkov a deti, ktoré ich dostali, boli rady, že majú výrobky podobnej kvality ako ich kamaráti. Ďalšou významnou výhodou je to, že potravinové banky boli schopné zvýšiť svoje dodávky a zabezpečiť ich pravidelnosť. Navyše bola hlavná partnerská organizácia FoodCloud Hubs schopná kombinovať potraviny získané zo supermarketov s potravinami financovanými z FEAD. To je priaznivé pre životné prostredie, keďže menej potravinového odpadu odoslaného na likvidáciu na skládkach znamená nižšie emisie uhlíka.

Červený kríž a Európska federácia potravinových bánk vykonali v roku 2018 komplexné posúdenie FEAD v ES[11]. Z tejto správy vyplýva, že prijímatelia vysoko oceňujú podporu z FEAD – 96 % z nich by ju odporučilo ostatným a 76 % uviedlo, že poskytnuté potraviny „im pomáhajú prekonať mnohé problémy“. Zároveň sa však v správe potvrdilo, že napriek prínosu k zmierňovaniu extrémnych foriem chudoby a podpore rodín, pokiaľ ide o výživu, program nepostačuje na to, aby rodiny a jednotlivcov pozdvihol z ich ťažkej situácie.

5. ZÁVERY

Finančné záväzky vyplývajúce z programu FEAD sa podstatne zvýšili a v roku 2018 dosiahli 762,2 milióna EUR. Kumulatívne viazané výdavky na obdobie 2014 – 2018 dosiahli takmer 2 732 miliónov EUR, čo predstavuje 61 % celkových zdrojov programov (únijné a vnútroštátne spolufinancovanie). To dokazuje, že plnenie rozpočtu FEAD úspešne napreduje. Podstatne vzrástli aj platby, pričom priebežné platby Komisie presiahli k 31. decembru 2019 38 % celkových pridelených rozpočtových prostriedkov na obdobie 2014 – 2020 (25 % ku koncu roku 2018).

Väčšina členských štátov skonsolidovala svoju doterajšiu históriu poskytovania pomoci a dosiahla významný pokrok pri dosahovaní svojich cieľov. V roku 2018 úspešne

[11] Španielsky Červený kríž (2018): Posúdenie vplyvu FEAD v Španielsku.

poskytlo pomoc z FEAD 26 členských štátov. Prísun potravinovej pomoci zostal v porovnaní s predchádzajúcim rokom relatívne stabilný. Nárast v poskytovaní základnej materiálnej pomoci pokračoval, pričom v roku 2018 bola miera poskytnutej pomoci o 29 % vyššia ako v roku 2017. CY, HU a LT poskytovali základnú materiálnu pomoc v roku 2018 po prvýkrát. Naďalej však pretrvávajú určité problémy pri implementácii, najmä oneskorenia, a problémy týkajúce sa logistiky, právnych aspektov, oslovenia cieľových skupín, monitorovania a hodnotenia a nedostatku kapacít partnerských organizácií. Väčšina členských štátov bola schopná prekonať tieto problémy vďaka dôvere a spolupráci zainteresovaných strán, hoci boli niekedy potrebné zmeny programu. Napriek dôkladnému monitorovaniu Komisiou však RO v roku 2018 neposkytovalo pomoc z dôvodu inštitucionálnych zmien a pretrvávajúcich problémov pri verejnom obstarávaní.

Odhaduje sa, že v roku 2018 využilo podporu z FEAD takmer 13 miliónov ľudí. Podpora z FEAD sa v priebehu rokov osvedčila ako stabilná. Potravinová pomoc naďalej zostáva najčastejším typom pomoci. Z celkového počtu konečných príjemcov v roku 2018 viac ako 12,5 milióna (92 %) získalo potravinovú pomoc a približne 998 000 (7 %) základnú materiálnu pomoc, zatiaľ čo takmer 39 000 sa zúčastnilo na programoch sociálneho začlenenia (OP II FEAD). Rovnako ako v predchádzajúcich rokoch tvorili deti najväčšiu skupinu príjemcov (29 % všetkých konečných príjemcov). Medzi osobitné cieľové skupiny patrili bezdomovci (7 %) a ľudia so zdravotným postihnutím (5 %). Odhaduje sa, že 10 % tých, ktorí získali podporu, boli migranti, ľudia s cudzím pôvodom alebo príslušníci menšín a 8 % ľudia vo veku nad 65 rokov.

Rovnako ako v predchádzajúcich rokoch zo správ vyplýva, že flexibilita FEAD bola kľúčová na jeho efektívnu a účinnú implementáciu. Úloha partnerských organizácií z hľadiska vedomostí o cieľových skupinách a dosahu bola veľmi dôležitá. FEAD však zároveň prispel k zvýšeniu účinnosti práce partnerských organizácií, a to aj vo vzťahu k dodacím lehotám a spolupráci medzi inštitúciami. Členské štáty a partnerské organizácie boli navyše schopné prijímať rozhodnutia o tom, ako a kedy osloviť cieľové skupiny, čo bolo kľúčové pri budovaní vzťahov vzájomnej dôvery s konečnými príjemcami.

Sprievodné opatrenia sú úspešne zavedené a nadobudli väčšiu rozmanitosť. Všetky členské štáty s OP I, ktoré implementovali FEAD v roku 2018, zaviedli podľa ich správ sprievodné opatrenia. Vzdelávacie činnosti na podporu zdravého stravovania/kurzy varenia predstavovali najčastejší typ sprievodných opatrení, za nimi nasledovali individuálne poradenstvo a semináre a psychologická a terapeutická podpora. Odporučenie obrátiť sa na príslušné služby bolo aj naďalej kľúčovým prvým krokom na ceste k prekonaniu chudoby. Celkovo je možné konštatovať, že vznikol rôznorodý súbor osvedčených postupov.

Členské štáty vo všeobecnosti uvádzajú, že dodržiavajú horizontálne princípy. Všetky členské štáty zabezpečili, aby bola pomoc dostupná rovnako pre mužov aj ženy, a väčšina z nich zdôraznila, že neeviduje žiadnu diskrimináciu na základe pohlavia, rasového alebo etnického pôvodu, náboženstva alebo viery, zdravotného postihnutia, veku alebo sexuálnej orientácie. Niektoré členské štáty vyvinuli úsilie o zabezpečenie toho, aby obsah potravinových balíkov z FEAD zodpovedal požiadavkám partnerských organizácií a konečných príjemcov, v snahe predísť vzniku potravinového odpadu. Členské štáty vyvinuli úsilie hlavne v oblasti poskytovania zdravých potravín a venovali zvýšenú pozornosť skladovaniu a včasnému doručeniu, ako aj používaniu recyklovaných materiálov. Tieto aspekty prispeli aj k ochrane klímy a životného prostredia.

Vzhľadom na to, že FEAD vstupuje do záverečnej fázy implementácie, pozornosť sa presúva na úspešne začlenenie podpory najodkázanejších osôb do programu ESF+. Návrhom ESF+ na rok 2018 Komisia položila základy úspešného pokračovania podpory

najodkázanejších osôb. Súčasné rokovania so spoluzákonodarcami ukázali, že zámer vytvoriť synergie, zjednodušiť a pevne ukotviť podporu do komplexného prístupu na základe sociálneho začlenenia je vysoko oceňovaný. V súčasnosti je dôležité, aby boli rokovania úspešne ukončené, čo by posunulo dialóg o programovaní ESF+ do záverečnej fázy a umožnilo včasné predloženie programov. Program ESF+ bude zohrávať kľúčovú úlohu pri podpore hospodárskej a sociálnej obnovy po pandémii koronavírusu a pri podpore spravodlivej transformácie na klimaticky neutrálne hospodárstvo v súlade s ambíciami európskej zelenej dohody[12] a v kombinácii s Fondom na spravodlivú transformáciu[13]. Bude aj kľúčovým programom na uskutočňovanie Európskeho piliera sociálnych práv[14].

[12] https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/european-green-deal-communication_en.pdf.

[13] https://ec.europa.eu/regional_policy/sk/newsroom/news/2020/01/14-01-2020-financing-the-green-transition-the-european-green-deal-investment-plan-and-just-transition-mechanism.

[14] https://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=1226&furtherNews=yes&newsId=9524.